

Міністерство освіти і науки України  
Національний університет  
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

# Тези

**76-ї наукової конференції професорів,  
викладачів, наукових працівників,  
аспірантів та студентів університету**

**ТОМ 2**

**14 травня – 23 травня 2024 р.**

*К.С. Бондаренко, асистентка кафедри публічного управління, адміністрування та права  
В.А. Кушнір, студент гр. 301-П.  
Національний університет  
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

## **ОСОБЛИВОСТІ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СПОСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

Законом України від 20.09.2019 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні» ЦК України доповнено новим розділом «Довірча власність», який встановлює право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання за кредитним договором та договором позики.

Правовий механізм довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язання має багатовікову історію функціонування в зарубіжних країнах, проте у національній правовій системі робить тільки перші кроки. Причиною цього є окремі суперечності та складності як науково-теоретичного, так і практичного характеру [1, с. 131]. Зокрема, Кіріяк О. справедливо констатує, що право довірчої власності законодавець визначає за допомогою наступних взаємовиключних юридичних категорій, а саме: особливий самостійний вид права власності (ч. 2 ст. 316 ЦК України), похідний від договору управління майном інститут (ч. 2 ст. 1029 ЦК України) та спосіб забезпечення виконання зобов'язання (ч. 1 ст. 546 ЦК України) [2, с. 85].

Відсутність єдиного доктринального розуміння правової природи довірчої власності в Україні викликає певні сумніви у наукових колах цивілістів щодо доцільності її застосування. Проте цей підхід спростовується дослідженнями правової природи довірчої власності таких науковців як І. О. Гелецька, А. А. Гончарук, І. С. Канзафарова, Р. А. Майданик, К. Г. Некіт та ін.

За договором про встановлення довірчої власності одна сторона (довірчий засновник) передає майно другій стороні (довірчому власнику) на праві довірчої власності для забезпечення зобов'язання боржника за кредитним договором, договором позики (ч. 1 ст. 597-1 ЦК України).

Договір є правовою формою передавання окремих повноважень власника довірчому власнику, який повинен мати майно, яке є об'єктом довірчої власності у фактичному володінні і мати юридично підтверджений титул [3, с. 407].

Якщо боржник не виконує за основним договором своїх обов'язків, або робить це неналежним чином кредитор набуває певні правомочності довірчого власника: право володіння, користування, розпорядження, що

дозволяє йому обрати спосіб задоволення своїх майнових вимог [3, с. 318]. Кредитор (довірчий власник) наділяється правом отримати задоволення своїх вимог з вартості довірчого майна.

Забезпечувальна функція довірчої власності полягає у передачі кредиторів боржником права власності на рухому річ з метою забезпечення довірчою власністю зобов'язання. але така передача власності є лише попередньою, де кредитор виступає фідуціарним власником. Остаточна ж передача власності відбувається тільки при порушенні зобов'язання боржником.

Цей спосіб був започаткований законодавцем за ініціативою банків як кредиторів і містить недоліки законодавчого регулювання. Так стосовно додержання балансу прав кредитора та боржника неоднозначно сприймаються положення ч. 3 ст. 597-8 ЦК України згідно яким ціна продажу об'єкта довірчої власності встановлюється довірчим власником одноособово. Довірчий власник може занижити ціну і, скориставшись скрутним положенням боржника, продати об'єкт третій особі за неринковою, низькою ціною, залишаючи за собою грошові вимоги до боржника в розмірі, не покритому шляхом відчуження майна.

Довірча власність – майновий вид забезпечення, що означає позбавлення боржника права власності фактично після укладення договору. Довірчий засновник перестає бути юридичним власником майна з моменту передачі його у довірчу власність, а вже у разі добросовісних дій боржника передбачено поновлення права власності. Інші ж майнові способи забезпечення передбачають втрату права власності тільки як наслідок порушення боржником зобов'язання перед кредитором [1, с. 133].

Таким чином довірча власність як цивілістичний інструментарій ще не набула достатньої універсальності та ефективності і потребує вдосконалення механізмів її правозастосування.

#### *Література:*

1. Бондаренко К. С. *Правова природа довірчої власності та особливості її запровадження як способу забезпечення виконання зобов'язання. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. Вип. 11. С. 131-134.*
2. Кіріяк О. *Право довірчої власності: інтеграція зобов'язальних та пропрієтарних елементів. Слово національної школи суддів України. 2020. Вип. 3 (32). С. 84–93.*
3. Ільків О. В. *Проблеми регулювання речових прав в цивільному законодавстві України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Львів, 2021. 448 с.*